

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Факультет інформатики, математики та економіки

Кафедра економіки та готельно-ресторанного бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ

Завідувач кафедри проф. Марченко О. А.

_____/_____
(протокол № _____ від _____ 20_ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління витратами

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма Економіка та бізнес

Розробники:

Біляєв С.С. к.е.н., доцент кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

Верховод І.С.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший Бакалавр Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 051 Економіка Освітня програма: Економіка та бізнес	Обов'язкова	
Блоків – 2		Рік підготовки	
		3	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 години		5	
		Лекції	
		28 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Лабораторні	
		☐	☐
		Самостійна робота:	
		38 год.	
		Вид контролю	
		іспит	
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітній рівень – бакалавр		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Управління витратами» – набуття знань про закономірності формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Завдання вивчення дисципліни «Управління витратами» – вивчення новітніх підходів до управління формуванням і оптимізацією витрат на підприємстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

які на підприємстві є витрати, де і як вони формуються, яким має бути їх контроль, як впливати на їх величину;

вміти:

виявляти фактори, що зумовлюють рівень витрат, обчислювати їх величину за видами, місцями та носіями, аналізувати вплив структури і динаміки витрат на прибуток підприємства.

Вивчення дисципліни «Управління витратами» повинно забезпечувати рішення двох взаємопов'язаних проблем: пізнання теоретичних основ управління витратами на підприємстві та набуття практичних навиків щодо їх ефективного застосування в умовах ринкової економіки.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Спеціальні компетентності:

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

4. Програмні результати навчання:

РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

PH4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

PH5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

PH6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

PH7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

PH8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

PH9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

PH10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

PH12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

PH13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

PH21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Блок 1. Теоретико-принципові основи управління витратами підприємства

Тема 1. Загальна характеристика витрат

Поняття (визнання) витрат.

Склад і характеристика витрат.

Класифікація витрат на виробництво.

Структура виробничих витрат підприємств і організацій.

Тема 2. Система управління витратами

Функції і побудова системи управління витратами.

Організаційна система управління витратами на підприємствах.

Принципи управління витратами.

Тема 3. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності

Місця витрат і центри відповідальності. Поняття «місця витрат».

Центри відповідальності за витрати (центри витрат) і центри прибутку.

Вимоги до організації центрів відповідальності.

Склад витрат в місяцях їх формування різного ієрархічного рівня.

Блок 2. Функціонально-прикладні механізми та інструменти управління витратами підприємства

Тема 4. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів

Поняття калькулювання, його роль і значення в системі управління.

Об'єкти калькулювання, їх характеристика.

Калькуляційні одиниці, їх види і використання.

Методика калькулювання собівартості.

Тема 5. Планування, нормування і прогнозування витрат

Методика планування витрат на виробництво і складання планової (нормативної) калькуляції.

Визначення реальних (дійсних) витрат і їх методика.

Нормування витрат і їх роль в управлінні витратами.

Прогнозування собівартості та методи її обчислення.

Тема 6. Методика управління витратами підприємств і організацій

Управління змінними витратами.

Управління постійними витратами.

Управління непродуктивними витратами і втратами.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
		л	сем	с.р.
Блок 1. Теоретико-принципові основи управління витратами підприємства				
Тема 1. Загальна характеристика витрат	12	4	4	4
Тема 2. Система управління витратами	12	4	4	4
Тема 3. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	12	4	4	4
Разом за змістовим модулем 1	36	12	12	12
Блок 2. Функціонально-прикладні механізми та інструменти управління витратами підприємства				
Тема 4. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	16	4	4	8
Тема 5. Планування, нормування і прогнозування витрат	18	6	4	8
Тема 6. Методика управління витратами підприємств і організацій	20	6	4	10
Разом за змістовим модулем 2	44	16	12	26
Разом	90	28	24	38

7. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

Назва теми	Кількість годин
	денна форма навчання
Загальна характеристика витрат	4
Система управління витратами	4
Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	4
Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	4
Планування, нормування і прогнозування витрат	6
Методика управління витратами підприємств і організацій	6
Разом	28

8. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	
1	Загальна характеристика витрат	4	
2	Система управління витратами	4	
3	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	4	
4	Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	4	
5	Планування, нормування і прогнозування витрат	4	
6	Методика управління витратами підприємств і організацій	4	
	Разом	24	

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	
1	Загальна характеристика витрат	4	
2	Система управління витратами	4	
3	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	4	
4	Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	8	
5	Планування, нормування і прогнозування витрат	8	
6	Методика управління витратами підприємств і організацій	10	
	Разом	38	

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни «Управління витратами» використовуються такі методи навчання: співбесіда, пояснення, інноваційні методи з використанням мультимедійних презентацій, практична робота, ситуаційні вправи.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення дисципліни «Управління витратами» використовуються такі методи контролю: опитування, тестування, перевірка конспектів, контрольна робота.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* – у разі складання дисципліни перед комісією

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ананькина Е.А. Управление затратами / Е.А. Ананькина, Н.Г. Данилочкина. – М.: ПРИОР, ИВАКО Аналитик, 1998. – 64 с.
2. Грещак М.Г. Управління витратами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М.Г. Грещак, О.С. Коцюба. – К.: КНЕУ, 2002. – 131 с.
3. Давидович І.Є. Управління витратами: Навч. посібник / І.Є. Давидович. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 228 с.
4. Данилко В.К. Управління витратами: Посібник / В.К. Данилко. – К.: Кондор, 2011. – 320 с.
5. Котляров С.А. Управление затратами / С.А. Котляров. – СПб.: Питер, 2001. – 160 с.
6. Турило А.М. Управління витратами підприємства: Навч. посібник / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
7. Управление затратами на предприятии: Учеб. / В.Г. Лебедев, Т.Г. Дроздова, В.П. Кустарев и др.; Под общ. ред. Г.А. Краюхина. – СПб.: Издательский дом «Бизнес-пресса», 2000. – 277 с.
8. Управління витратами : Навч. посіб. / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба та ін.; За заг. ред. М.Г. Грещака. – К. : КНЕУ, 2008. – 264 с.

Додаткова

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет / С.Ф. Голов. – К.: Скарбы, 1998. – 384 с.
3. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства / М.Г. Грещак, О.М. Гребешкова, О.С. Коцюба. – К.: КНЕУ, 2001. – 228 с.
4. Іванюта П.В. Управління ресурсами і витратами: Навчальний посібник / П.В. Іванюта, О.П. Лугівська. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 320 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» // Бухгалтерія: право, податки, консультації. – 2001. – № 5.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» // Там само.

7. Управління витратами підприємства: Монографія / Ю.М. Великий, В.В. Прохорова, Н.В. Сабліна. – Х.: ІНЖЕК, 2009. – 192 с.
8. Фандель Г. Теорія виробництва і витрат: Пер. з нім. / Г. Фандель. – К.: Таксон, 2000. – 521 с.
9. Хорнгрен И.Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ. / И.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 416 с.
10. Шим Д.К. Методы управления стоимостью и анализа затрат: Пер. с англ. / Д.К. Шим, Д.Т. Сигел. – М.: Финансы, 1996. – 344 с.
11. Яругова А. Управленческий учет: опыт экономически развитых стран: Пер. с польск. / А. Яругова. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 240 с.

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvnad.org.ua.
3. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.
4. Центр гуманітарних технологій – www.gtmarket.ru.
5. Науково-технічна бібліотека. Читальня on-line.
<http://library.tu.edu.te.ua>